

PSATHYRELLA - FEUILLETON VI:

OPMERKINGEN OVER DE NIET-KOPROFIELE SOORTEN, DIE ROMAGNESI IN DE GROEPEN ATOMATAE AND PRONAE PLAATST.

E. Kits van Waveren

Koninginneweg 126
Amsterdam

Hieronder moge een kritische beschouwing volgen van nog twee kenmerken, waarop in de Flore bij de behandeling van de soorten der groepen *Atomatae* en *Pronae* door Romagnesi (7) de nadruk wordt gelegd en van de niet-koprofiele soorten, die volgens Romagnesi tot deze groepen behoren.

Van *Psathyrella atomata* zou de steel zo slap zijn, dat hij onder het gewicht van de hoed doorbuigt en vaak een wat golvend ("flexueux") verloop heeft, terwijl de steel van *P. albidula* volgens Romagnesi zelfs "plus flexueux, moins raide" is dan die van *P. atomata*. Van geen der soorten van de *Pronae*-groep wordt in de Flore iets van een golvend verloop van de steel gezegd. Maar Fries (2, 3), de auteur van zowel *P. atomata* als *P. prona*, noemde juist de steel van *P. prona* in zijn beschrijving al "flexuosus" of "laxus" en bij 12 van onze 20 kollekties van *P. prona* vermelden de beschrijvingen een licht tot duidelijk golvende steel. Het al dan niet golvend zijn van de steel kan dus geen soortkenmerk van hetzij *P. atomata*, hetzij *P. prona* zijn.

Van de in de Flore genoemde soorten van de groepen *Atomatae* en *Pronae* van Romagnesi zijn er twee, die specifiek op mest groeien, *P. coprobia* en *P. stercoraria*. Aan deze twee is door Watling en Jurand (10) in 1971 terecht een derde soort toegevoegd, *P. coprophila*, gekenmerkt door weinig velum (*P. coprobia* heeft veel velum tot soms een velumvacht toe), utrifforme cystieden en sporen met een ekscentrische pore. Bij het bewerken van ons eigen herbariummateriaal bleek, dat wijzelf deze soort al in de herfst van 1965 in Schotland hadden gevonden. Van elk der niet-koprofiele soorten vermeldt de Flore vrij uitvoerig de standplaats en men zou uit de weergave van deze standplaatsen de indruk krijgen, dat zij voor elk der genoemde soorten min of meer karakteristiek zijn. Bij nauwkeurig lezen blijken echter de beschreven standplaatsen van de vijf soorten niet wezenlijk te verschillen.

Als resultaat van onze bestudering van de literatuur over de soorten, die Romagnesi onder de groepen *Atomatae* en *Pronae* opnoemt, en van de 54 kollekties, welke ons ter beschikking stonden, zijn wij nu tot de hieronder volgende konklusie gekomen.

Daarbij hebben een voorname rol gespeeld onze waarnemingen betreffende de rode lamelsnede en de hoedkleur, die een grote rol spelen bij de scheiding der diverse soorten door Romagnesi in de Flore, maar door ons voor deze rol veel te variabel werden gevonden (zie vorige Feuilletons - 5). Het zou te ver voeren om op deze plaats op alle details en alle argumenten voor onze konklusies in te gaan; de lezer zij voor deze verwezen naar ons artikel in *Personia* (4).

1. *P. atomata* (Fr.) Quél. is o.i. niets anders dan een pigmentarme en daardoor erg grijze, tevens niet van een rode lamelsnede voorziene vorm van *P. prona* (Fr.) Gill. Romagnesi kwam terecht tot de konklusie, dat Fries (2, 3) zelf "n'a pas exactement limité les deux espèces" en hij geeft als kenmerken van *P. atomata* aan: witte lamellensnede, grijze en nimmer gestreepte hoed, droge hoed, ongeveer wit en gespeend van rose tinten, en afwezigheid van velum. Romagnesi zegt, dat deze interpretatie niet op de oorspronkelijke beschrijving van Fries stoelt, maar op die van Bresadola (1) en Lange (8). Maar alle auteurs, ook Fries en ook Bresadola en Lange zelf vermelden een gestreepte hoed en rose tinten in de droge hoed. En wat het velum betreft, in geen enkele beschrijving in de literatuur van *P. atomata* vonden wij de aanwezigheid van velumresten vermeld! Dr. Maas Geesteranus deed voor ons de brilante vondst, de naam *P. atomata* dan maar te beschouwen als een "nomen dubium" en de grijze vorm van *P. prona* met witte lamelsnede de naam te geven van *P. prona forma cana* (grijs).

2. *Drosophila picta* Romagn. is o.i. niets anders dan een zeer pigmentrijke vorm (zowel hoed als lameltrama) van *P. prona*.

3. *P. orbitarum* (Romagn.) Moser is o.i. niets anders dan een pigmentrijke vorm van *P. prona*, waarvan de hoed onder daarvoor gunstige omstandigheden bij het indrogen vroeg optredende en sterke rose-rose tinten vertoont.

4. *Drosophila infida* Quél. (9) wordt in de literatuur alleen door Konrad en Maublanc (6) genoemd (die de soort overigens "forme voisine de *P. prona*" noemen en haar onderbrengen in hun lijst van "espèces peu connues, douteuses ou à exclure") en door Romagnesi (en in navolging van hem door Moser). De soort zou zijn gekarakteriseerd door erg breed aangehechte (driehoekige), bruine en wijd uiteenstaande lamellen. Volgens Romagnesi (7) zou het aantal grote lamellen slechts 16-19 bedragen. Doch in klassieke kollekties van *P. prona* vond Dr. Huysman ong. 20, ong. 18, maar ook 13-17 lamellen, en zelf telden wij 14-18 grote lamellen in ons materiaal van *P. prona*. Driehoekige lamellen troffen wij ook bij *P. prona* aan. Aardig is het op te merken, dat de auteur van deze soort, Quélet (9), de lamelsnede wit noemde (rood in de Flore!) en dat hijzelf in 1886 de soort synoniem met *P. prona* achtte!

5. *P. albidula* (Romagn.) Moser. Hoe dicht al deze soorten bij elkaar staan, moge blijken uit het feit, dat Romagnesi (7) zijn *P. albidula* (minder bruin dan *P. picta* maar bruiner dan *P. atomata* en met witte snede) identiek acht met *P. subatomata* van Lange (8), terwijl Lange zelf van zijn *P. subatomata* zegt, dat zij tussen *P. atomata* en *P. prona* in staat (twee soorten, die zo dicht bijeen staan, dat wij de eerste tot forma cana van de laatste hebben gemaakt!).

Konklusie: Van de door Romagnesi genoemde soorten blijft maar één niet koprofiele, variabele soort, *P. prona*, bestaan.

Literatuur:

1. Bresadola, G. (1931). Iconographia mycologica 18: pl. 889-890.
2. Fries, E. (1821). Systema mycologicum I.
3. ---- (1831). Epicrasis Systematis mycologici.
4. Kits van Waveren, E. (1972). Notes on the genus *Psathyrella* III. Unorthodox approach and key to section *Atomatae*. - *Persoonia* 7: 23-54.
5. ---- (1974). *Psathyrella*-feuilleton III, IV en V. - *Coolia* 17: 49-53, 77-79, 79-81.
6. Konrad, P. & Maublanc, A. (1928). Icones selectae Fungorum 6 (Fasc. 4): 73-112.
7. Kühner, R. & Romagnesi, H. (1953). Flore analytique des Champignons supérieurs.
8. Lange, J.E. (1939). Flora agaricina danica, 4.
9. Quélet, L. (1877). De quelques nouvelles espèces de champignons du Jura et des Vosges. - Bulletin de la Société botanique de France 23: 324-332.
10. Watling, R. & Jurand, M. (1971). Two new coprophilous species of *Psathyrella*. - Notes of the Royal botanic Garden Edinburgh 31: 146.

=====